

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намозларининг кайфияти (17-дарс)

05:00 / 09.01.2017 3149

28-Матн:

**У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам дуо қилсалар (кўрсатгич)
бармоқлари билан ишора қиласар ва уни ҳаракатлантирмас эдилар.**

28-Матннинг далиллари:

اَكُرْحُيَّ اَلَ وَأَعَدَ لِذِي عُبْصُرِ رِيْشُيَّ نَكْبَنْ لِلْرِيْبِ زَلَّ لِنْ بَلَّ لِدَبَعٍ - ۱

1. Абдуллоҳ ибн Зубайр розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади: “Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам дуо қилсалар (кўрсатгич) бармоқлари билан ишора қиласар ва уни ҳаракатлантирмас эдилар”. Насайй ривояти, 1/187. Буни Абу Довуд ҳам чиқарган, 1/375.

Бу ҳадис ишорада бармоқни ҳаракатлантиришдан қайтаради. Чунки у беҳуда иш бўлиб, намозда беҳуда иш қилиш макруҳдир.

→Аммо Имом Насаййнинг ривоятида Воил ибн Ҳужр розияллоҳу анҳу жумладан: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам қандай намоз ўқишиларини кўрай деб Мадинаға бордим. У зотга назар солдим”, деб ҳолатни сифатлайди ва ҳадиснинг давомида қуйидаги сўзлари ҳам зикр қиласди: “Сўнг бармоқларидан иккисини (чимчалоқ ва номсиз бармоқларини) йиғиб, (бошбармоқ ва ўрта бармоқларини) халқа қилдилар. Кейин (кўрсатгич) бармоқларини кўтардилар, уни ҳаракатлантираётганларини ва у билан дуо қилаётганларини кўрдим”.

Бу ҳадисдаги “уни ҳаракатлантираётганларини” жумласини “уни кўтараётганларини”, дея тушуниш лозим. Чунки бармоқни кўтариш уни ҳаракатлантириш демакдир.

Ибн Ҳажар ишорада бармоқни ҳаракатлантириш хабарини заиф деган. Ҳадисларни солиштириб чиқилганда бармоқни ҳаракатлантирмаслик борасидаги ҳадислар, ҳаракатлантириш тўғрисидаги ҳадислардан икки важхга кўра кучлироқ ҳисобланади:

Бириңчидан: Имом Нававий айтади: “Ибн Зубайр розияллоху анху ҳадисининг санади саҳиҳдир. Аммо Воил ибн Ҳужр розияллоху анхунинг ҳадиси борасида ҳеч нарса дейилмаган”.

Иккинчидан: Абдуллоҳ ибн Зубайр розияллоху анху Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг бармоқларини доим қимирлатмаганларини ҳикоя қилиб: “Набий соллаллоху алайҳи васаллам дуо қилсалар (кўрсатгич) бармоқлари билан ишора қиласар ва уни ҳаракатлантирунгас эдилар”, деган. Бу лафз Набий соллаллоху алайҳи васалламнинг аксар ҳолатларда бармоқларини қимирлатмаганларига далолат қилади. Аммо Воил ибн Ҳужр розияллоху анху бармоқни ҳаракатлантириш ҳадисини битта намозни кўриб ривоят қилмоқда. Бу ҳаракат эса бир мақсад асосида бўлмаганига ҳамл қилинади. Валлоҳу Аълам..

Ушбу ишора **“Лаа илааха иллаллооҳу”** калимасини айтиш чоғида амалга оширилади. Бу калима нафий ва исботни ўз ичига олган бўлиб, ишора ҳам шу иккисини ўз ичига олиш керак. Яъни **“Лаа илааха”**да кўрсатгич бармоқни кўтариб, **“Иллаллооҳу”**да уни тушириш лозим. Шунда кўтариш нафий учун, тушириш эса исбот учун бўлиб, ишора ҳар иккисини ўз ичига олади. Агар бунинг зидди бўлса, яъни **“Иллаллооҳу”**да бармоқни кўтарса ишора нафий ва исботни ўз ичига олган бўлмайди.

(Одамлар буни ўрнига келтира олишмайди, шунинг учун уни тарқ қилган афзал, дейиш илмий асосдан йироқ бўлган гапдир. Чунки инсонлар бундан кўра қийинроқ ишларни ҳам ўзлаштириб амалга ошира олишади. Бу каби асоссиз гаплар билан кишиларни суннатни тарқ қилишга чақирмаслик лозим. Яна айримлар: “Агар ривоятларда амалнинг кўриниши маълум ададдан кўпайиб кетса, ўша амални қилмаган афзал, ишораи саббобанинг ҳам тури кўпайиб кетган, шунинг учун уни қилмаган афзал”. дейишади. Бунинг ҳам илмий асосини топа олмадик. Балки ривоятларда бир амал турли суратда келган бўлса, ўша ривоятларнинг саҳиҳроғи олиниши, қолганлари эса таъвил қилиниши машҳур қоидадир. Шунинг учун асоси йўқ гапларга эътибор қилинмайди. Валлоҳу Аълам. Тарж...)

29-Матн:

Назарлари ҳам ишораларидан ўтиб кетмасди.

29-Матннинг далиллари:

هَدِيٌ عَضْوَ مَلَسَ وَهُوَ يَلْعُبُ لَلْلَّا لَلْلَّا يَلْصَنُ لَلْلَّا نَأْمَدْنَعُ وَنَعْدَنْ : امْهَنْ عَضْرَ رِيْبَزْلَا نَبَأْ نَعْوَنْ وَأَوْرَهُ أَوْرَهُ زَوْجَيْ لَلْلَّا وَرَعْبَصْرَأَبَ رَأْشَأَوْ ، نَمْمُيْلَا دَخَفَ لَلْلَّا نَمْمُيْلَا وَبَأْهَأَوْرَهُ

حِيَّ حَصْ دَانْ سِإِبْ دُوَادْ

1. Ибн Зубайрдан ривоят қилади: “Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам ўнг қўлларини ўнг сонларига қўярдилар ва (кўрсатгич) бармоқлари билан ишора қилардилар. Назарлари ишораларидан ўтиб кетмасди”. Абу Довуд саҳих санад билан ривоят қилган.

Бу ҳадис Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг назарлари ишораларидан ўтиб кетмаганига далолат қилади. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам ишора қилганларида баъзи жоҳиллар қилаётгани каби осмонга тикилмас эдилар.

30-Матн:

У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам аввалги қаъдада бунга зиёда қилмас эдилар.

30-Матннинг далиллари:

مَلَسٌ وَهِيلَعْ هَلَلَ اِلْصَهَلَلُ وُسَرِىنَمَلَعْ هَلَاقِ دُوْغَسَمَنْبَهَلَلِدَبَعْ نَعْ - 1
طَسَ وَفَسَلَجَ اَذِلُوقَيْ نَاكَفَ هَلَاقِ ... اَورَخَ آفَوَهَالَصَلِ طَسَ وَفَدَهَشَ تَلَا
تَأَبِّيَّ طَلَأَوْتَأَوَّلَصَلَأَوْهَلَلُتَّا يِحَّتَلَا :ىَرْسُيَّلَرَكَرَوَهَلَعَ اَورَخَ آفَوَهَالَصَلَا
هَلَلِدَابَعَهَلَعَوَانَيَّلَعَمَالَسَلَا، هُتَاكَرَبَوَهَلَلِهَمْحَرَوُهَبَنَلَا اَهْيَ اَكِيَّلَعُمَالَسَلَا
نَاكَ نَإِمُثَ هَلَاقِهُلُوْسَرَوُهَدَبَعَهَدَمْحُمَّنَأَدَهَشَأَوْهَلَلِهَلَإِلَنَأَدَهَشَأَنَيِّحَلَاصَلَا
وَهَدَهَشَتَدَعَبَهَعَدَآورَخَ آفَنَاكَنَإِوَهَدَهَشَتَنَمُعْرَفَيَهَنِّيَّحَضَنَةَالَّصَلِ طَسَ وَفَ

1. Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анхудан ривоят қилинади: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам менга намознинг ўртасидаги ва охиридаги ташаҳҳудни таълим бердилар... У зот намознинг ўртаси ва охирида чап ёнбошларига ўтириб: **“Аттаҳийяту لиллаахِي وَسَلَّمَ اَللَّهُمَّ اَنْتَ مَنْ يَحْكُمُ عَلَيْنَا فَاجْعَلْنَا مُلْكَ الْعَالَمِينَ”**. Ассалааму ъалайка айюҳан набийю ва роҳматуллоҳи ва барока атуҳ. Ассалааму ъалайнаа ва ъалаа ъибаадиллаахис соолиҳийн. Ашҳаду аллаа илаاҳа иллаллооҳу ва ашҳаду анна Мұхаммадан ғәбдухуу ва росуулух”, дер эдилар... Кейин агар намоз ўртасида бўлсалар, ташаҳҳуддан фориғ бўлгач турадилар. Агар охирида бўлсалар ташаҳҳуддан кейин Аллоҳ хоҳлаганидек дуо қилардилар сўнгра салом берардилар”. Имом Аҳмад ривояти. Ҳадиснинг рижоллари сиқалардир. Мажмаъуз Завоид, 1/101. Буни Ибн Хузайма ҳам ўзининг “Саҳих”ида ривоят қилган. Талхис, 1/198.

۲- اهنج ھەللا ىچىرىن ئەشئىاع نع : - اهنج ھەللا ىچىرىن ئەشئىاع نع

2. Оиша розияллоху анходан ривоят қилинади: “Расулуллох соллаллоху алайхи васаллам икки ракатда “Ташаҳҳуд”га қүшимча қүшмас эдилар”. Абу Яъло бу ҳадисни Абу Ҳувайрис ривояти билан келтирган. Абу Ҳувайрис Оиша розияллоху анходан ривоят қилган. Зоҳири шуки, бу Холид ибн Ҳувайрис бўлиб, у сиқадир. Ҳадиснинг бошқа рижоллари “Саҳих”нинг рижоллариdir. Мажмаъуз Завоид, 2/142.